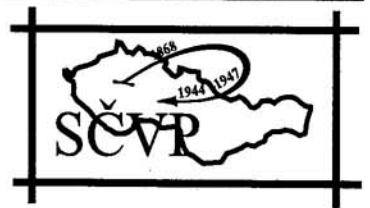

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

5/2005

Zmizelí sousedé

Celý svět si připomíná, že před 60 lety skončila II. světová válka. Byla to nejhorší válka, jakou si lidstvo pamatuje. Přinesla smrt a utrpení miliónům lidí. Padali nejen vojáci se zbraní v ruce, ale i bezbranné děti, ženy a starci. Byli jsme svědky toho, jak němečtí hrdlořeční nasytenci zrudnou nacistickou ideologií vraždili bezbranné židovské obyvatelstvo. Nebyly to stovky, ale byly to statisíce. Většina z nás, kdo jsme pamětníky, jistě si vzpomene, s jakou vervou místní pomahači vyhledávali jednotlivce schované v domnění, že přežijí. Dělalí to vše s takovou samozřejmostí a jistotou, že se již nikdo o to zajímat nebude. Bláhově se domnívali, že střelou do týla, sebráním svršků a ledabylým zahrabáním těch nešťastníků, vše skončilo. Znovu jsme u toho, že cesty Páně jsou nevyzpytatelné.

Jeden z takových pochopů se vytahoval, jak zastřelil nějakého Žida se Židovkou. Chvástavě vyprávěl, jak je donutil, aby si vykopali jámu a vysvlékli se do naha. Na svršky již nedočkavě čekali přihlížející. Velice se divili tomu, že ti dva v té jámě se objali a políbili.

A kdo byli ti dva zavraždění? Muž (pan) byl JUDr. Jechiel Rosenfeld a jeho žena Fela rozená Czapaniková, učitelka. Oba pocházeli z centrálního Polska ze Sandomierza. V Kupičově byl ještě bratr paní Rosenfeldové MUDr. Rubin Czapaník, jeho manželka Henia a dceruška Chaida. Jejich osud je zatím neznámý. Manželé Rosenfeldové učili za sovětů v kupičovské škole, paní učila němčinu a zpěv. Za německé okupace Židé nesměli učit a tak se dalo dohromady několik našich rodičů a paní Rosenfeldová nás, děti, učila němčinu po domech. Osobně čerpám dodnes z toho, co mě ona tehdy naučila.

Nyní, po 63 letech, se ozval ze Spojených států amerických prostřednictvím našeho neúnavného přítele Darrena Kinga bratranec paní Rosenfeldové Dr. Ron Czapaník a prosí o jakoukoliv informaci o svých příbuzných. V nejbližší době pošle dobové snímky k identifikaci.

To své májové vzpomínání nemohu zakončit jinak než slovy polského básníka:

... slowa swe we krwi nurzam
a serce w ogromnym placu,
dla Was o Zydzi Polscy
Polskich tulaczy poeta!

Václav Kytl

Drobné úvahy k 60. výročí ukončení 2. světové války

U přiležitosti oslavy 60. výročí ukončení 2. světové války si asi každý, kdo tu válku prožil, vzpomíná a hodnotí nějakým způsobem tu nejstrašnější světovou katastrofu, kterou nezavinily slepé přírodní živly, ale myslící lidé.

Je důležité vzpomínat a mít o tomto období správnou představu především z pietních důvodů k těm miliónům obětí, které válka připravila o jejich život, ale také pro poučení a výstrahu před příčinami vzniku války.

Také si kladu otázku, jak dalece se svět poučil na těchto úděsných válečných událostech a v souvislosti s tím se mi vybavují ty nezapomenutelné zážitky, když válka skončila

Když jsme 17. května 1945 pochodovali v širokém armádním proudu Václavským

náměstím a Staroměstským náměstím před panem prezidentem Dr. Edvardem Benešem, arm. generálem Ludvíkem Svobodou a členy vlády, tenkrát v té rozjásané šefiky vyzdobené Praze jsme v přemíle euforie věřili, že jsme přežili už poslední válku, protože civilizovaný svět už nemůže dopustit tak barbarské, nelidské způsoby řešení palčivých světových problémů. Konec války, to bylo jedno nezměrné, nepopsatelné štěstí! Ale já vím, a všichni víme, že štěstí za tuto cenu nikdo nepotřebuje...

Snad trochu mimo zapačat téma mne napadla vzdálená vzpomínka na v paměti utkvělý obrázek z raného dětství. S příchodem jara byla naše ulice ve vsi po bohaté sněhové nadílce vždy koly zemědělských vozů rozbrázděná a po vyschnutí nepřijemně hrbolatá a špatně sjízdna. Tatínek zapráhl koně do třídičných bran, hroudy a hrboly rozdrtil, uvlácel, a ulice byla krásně rovná a hladká, jako záhon na zahradě. Po stranách podél příkopů, co dělily ulici od pěšinek, se začínala zelenat travička, pěšinky již svítily pásem prošlapané cestičky, po které se dalo dojít do školy a vrátit domů a nezamazat si střevice, což bylo velice příjemně důležité. Vyrůstající travička podél plotů zahrádek vyzařovala známou, svěží jarní zelenou vůni, sluníčko hrálo do zad a vysoušelo také zbytek bláta na pěšině. Tak blaženě pocit štěstí! Jeden z mnoha tak obyčejně jednoduchých.

Například také, když jsme mohli, coby malé děti, poskakat v rytmu hudby za průvodem hasičů ve stejnokrojích, se třpytivými helmami na hlavách. Vepředu šel náčelník a v bílých rukavičkách na rukou nesl na vysoké žerdi krásný, červený lesklý prapor, zlatě vyšívaný. Muzika jásavě vyhrávala řízně pochodové rytmy, sluníčko zářilo a ulice byla plná krásy a radosti. Každou podobnou akci doprovázela muzika. Tak jsme říkali naši místní dechové kapele. Víme, že to jsou velice banální a naivní obrázky, ale ty blažené pocity štěstí si pamatují stále.

Nemohu také nezmínout na naše zahradní slavnosti, které se konaly ve velké zahradě u hospody Čapků. Hudba s tancem na dupárně (prkenný taneční prostor), stolky s občerstvením a pouťovými atrakcemi, známý kulečník, přístupný i každou neděli. Na druhé straně ve dvoře u Čapků, příležitostně stával rajtaraj (kolotoč ručně poháněný). To byly pro nás malé i dospělé neobyčejně radostné zážitky. To všechno bylo štěstí.

Kdyby tak bylo možné zde hovořit o všech radostných aktivitách té doby, jak je všichni volyňští známe. Například hasičské bály, divadla místních amatérských skupin, taneční zábavy i pro děti, hudební kroužky, tradiční církevní slavnosti-Vánoce, Velikonoce, tradiční lidové akce-pouť, posvícení, dočesná chmele. Ale dominující radostnou i kulturní hodnotou byl Sokol, jako ve všech českých obcích na Volyni.

Uchvátili tehdejší celou populaci od nejmladšího žactva po muže a ženy, často upracované dospěláky, kteří také toužili vyjádřit svůj smysl pro krásu pohybem i na náradí. Byla krásná ta společná cvičení, akademie za účasti sokolů ze sousedních obcí. A potom přišel 10. všesokolský slet v Praze, na kterém cvičilo deset našich žen a mužů a Jiří Gabriel byl vyhlášen za nejlepšího cvičence ze všech zahraničních žup. Byla to velká radost a štěstí, bohužel

již téměř poslední toho druhu před vypuknutím 2. světové války.

Po stručném, zkráceném výčtu poněkud nostalgických vzpomínek na dávné časy se mi vnucuje srovnání dnešního trendu hledání štěstí, tak často v adrenalinových výkonech lamačů rekordů. Nic proti poctivému zvyšování svých možností. Ale hazard se životem svým i mnoha ostatních je projevem neúcty k životu a mimoto vyvolává stejné adrenalinové reakce fanoušků a veřejnosti, například při sportovních utkáních, která vyúsťují, jak známo, v ty zcela necivilizované, spíš barbarské projevy bitek a devastace okolí.

Šedesátileté období po válce není snadné hodnotit, je jen velká škoda, že ty naše naděje, že už nebude válka, vkládané v moudrost a moc civilizace, se rozplynuly ve věčném vítězném zápasu chamtivosti, neomalenosti a bezohlednosti s přirozenou touhou po míru.

Pohodlná tolerance názorů, že morálka je jen pro slabé a hodně jednoduché povahy, a že štěstí a úspěch má jen člověk silný a bezohledný, mírovému procesu moc nepřispívá. Je nutno doufat, že je to stav jen přechodný.

Vzpomínala V. Suchopárová

Příběh z Ozeran českých

Vážení čtenáři, chci se s vámi podělit o jeden zážitek od nás z Ozeran Českých. Já si toho moc nepamatuji, ale můj bratr Vlád' Šotola, ten si pamatuje moc, že by mohl napsat celý román, a tak jsme společnými silami dali dohromady tento příběh.

Na podzim v roce 1944, když se vybíraly brambory, jedno pondělní ráno hnal na pas-tvu krávy náš bratr Venoušek Zahradníček, sedmiletý, krásný, milý kluk. Šlapal si sice trošku na jazyk, ale to ho dělalo milým. Páslí někde u černého luku, jak se u nás říkalo. Vlád'a oral poblíž. Najednou se strhla velká přestřelka mezi ruským vojskem a banderovci. Vlád'a ty kluky posílal, ať ženu krávy domů, on že s koňmi ujeďe. Ale, jak to bývá, kluci zvěděvali chvilku otáleli a nakonec se vydali na cestu. Ušli pár kroků a malý Venoušek říká bratrovi: „Slyšíš, jak to hvízdá okolo nás?“ a najednou padl nazad a byl mrtvý. Střelili ho přímo do pravého spánku, upadl, a jak svačil, měl všechno na pusince. Náš Venoušek byl raněn do levého ramene. Jak viděl, že Venoušek je mrtvý, utíkal domů. Příběh málo co živý... Střelili po nich Rusáci! Copak neviděli, že jsou to malí kluci? Když Vlád'a viděl, co se stalo, ujdě domů. Chtěl vzít Venouška s sebou, ale Rusáci ho k němu ani nepustili, že se o něho postarají.

Teď musím napsat, že babička Zahradníčková byla naší maminkiný teta. V ten nešťastný den byla s dětmi sama doma. Jejich maminka byla za strýčkem ve Lvově v nemocnici, kde se léčil ze zranění z války. Venouška přivezli na voze paní Turková a paní Kunášková. Nezavezli ho domů, ale k nám na dvůr, kde si povídala maminka s babičkou Zahradníčkovou.

Dovedete si představit babičku, co dělala trhala si vlasy, potom omdlela, dlouho jí maminka a Vlád'a nemohli přivést k sobě. Ani nevím, kdo jel pro doktora, ale v té době to nebylo snadné. Tetička přijela asi za 3 nebo 4 dny domů ze Lvova a Venouška už nikdy neviděla. Byl pohřben bez rodičů.

Čas plynul dál, strýček se po vyléčení vrátil na frontu a Zahradnickovy postihla druhá krutá rána. Jejich druhý syn Vládiček (byl o dva roky starší než Venoušek) onemocněl. Říkalo se, že zemřel na tyfus. Zůstali jim dva kluci, nejstarší Mirek a nejmladší Vlastík, ale po celý život se na ty dva malé kluky vzpomíná. Vzpomíná nejenom jejich rodina, ale všichni z naší krásné vesničky.

Milý Venoušku a milý Vládičku, odpočívajte v pokoji a s péčí sladce ve volyňské zemi, kterou jsme v roce 1947 opustili, ale nikdy nezapomněli...

Napsala Ala Bilková-Šotolová za spolupráce Vladimíra Šotoly

Něco o tom...

V publikaci prof. Vladimíra Dufka „Doplňky k dějinám volyňských Čechů, I. protiněmecký odboj, Blaník, Mírový život, na straně 151 je uvedeno, že kroniku obce Ludcharda sepsal v r. 1994 její občan František Beneš. Cituji: „Praděda Beneš František přijel na Volyn po 1860 roce z Kostelce od Prahy. Kdo víc se pradědem Ludchardem zakládal přesně nevím, byli to asi nějaký Zedník, Dragoun ... - bylo jich asi sedm.“

Moje babička Marie Zedníková roz. Jirásková, narozená ve Lhotce u Prahy (dnes Praha 4) odešla s rodiči a bratry na Volyn, a zakotvili v obci Podhájce v roce 1868. Tam v hospodě, kde u rodičů byla zaměstnána u výčepu, poznala Bohumila Zedníka, za kterého se provdala do obce Ludcharda, vzdálené asi 4 km od obce Podhájce.

Babička mi vyprávěla, že Bohumil Zedník s rodiči a dvěma bratry Františkem a Josefem přijeli na Volyn povozem zapřazeným koňmi z Černého Kostelce u Sadské blízko Prahy. Protože z Černého Kostelce byli jeho kamarádi Dragoun a Janouš, odstěhovali se z Ludchardy do Podhájce.

Moji prarodiče Zedníkovi měli 4 dcery. Nejstarší Olga se vdala až do obce Moskovščina za Alexandra Vinteru, kde také žil s rodinou bratr mého dědečka František Zedník. Druhá dcera Marie a třetí Anna (moje maminka) zůstaly v Podhájci a nejmladší Antonie se vdala do Mírohoště, kde bydleli babička a dědeček Zedníkovi. S rodinou žila teta Marie a vedle v sousedství, kde se usadil kamarád dědečka Janouš posléze byla moje maminka Anna, ke které se přiznal Josef Albrecht z Mírohoště. To byl můj tatínek. Moji rodiče si postavili v r. 1920 nové stavení, kde s námi odděleně bydleli na výměnku moji prarodiče Marie a Bohumil Zedníkovi.

Sousedi vedle nás byli Salákoví, kde byla zvonice, o níž se zmiňuji v kronice obce Podhájce, kterou jsem napsala a odevzdala v roce 1980.

Vedle Saláků měla obytný dům a hospodářství rodina Pokorná po Dragounovi, třetím kamarádovi mého dědečka Bohumila Zedníka z Černého Kostelce u Sadské u Prahy.

26. 4. 2005 Helena Křikavová

OZNÁMENÍ ...

Moravskoslezský region oznamuje, že dne 24. 9. 2005 (září) v 10.00 hodin se koná setkání krajanů v Suchdole nad Odrou kulturní dům. Prezentace od 9.00 hod.

Krajané, kteří mají zájem se zúčastnit setkání, necht' se přihlásí do 15. září na adresu:

Novotná Zdenka, Na Vyhliďce 346,
742 42 Šenov u Nového Jičína.

Vstupenka 200 Kč, platí se na místě..

V ceně je oběd, svačina a hudba.

Těšíme se, že se po roce opět uvidíme.

*Předseda regionu: Dr. Vladimír Samec
Tajemnice: Marie Seitlová*

OZNÁMENÍ

Oznamujeme, že 15. volkovské setkání se uskutečnilo 11. června 2005, Louny, Stromovka, od 10 hodin.

O hojnou účast k tomuto krásnému patnáctému setkání zvou pořadatelé. Je velice příjemné se jednou do roka setkat s přáteli a známými z Volyně.

Přijďte všichni i ti, kteří jste to doposud odkládali a nikdy jste na setkání nebyli. Všichni budete srdečně přivítáni. Snad jste si mysleli, že setkávat se není třeba. Ve stáří je to přece velká nutnost, setkat se se známými. Znovu opakují, přijďte, kdo máte jen trochu vztah k Volkovu a jeho okolí a lidem v těchto místech žijících!

Pokud si nejste jisti, zda Vám to zdravíčko dovolí a Vaše účast je jen málo jistá, pak alespoň oznamte, že máte zájem přijít, anebo už nahlášenou účast odřict. Je to zapotřebí, abychom věděli přibližný počet osob, podle toho se vše zajišťuje.

Volat můžete:

Božena Arvayová, tel. 415 691 568,

tel. 416 532 814. Vždy po 19 hodině.

Vlasta Srbecká, tel. 415 654 709. *Jiří Pancíř*

Hledáme rodinu HOBZA!

Hobza Jakob, narozený v Haliči (1885-1895?) se usadil na Volyni v provincii ROVNO, rajon ZDOLBUNOV (DERMAN 2).

Zpráva je i z Provincie KIROWOGRAD, kde žil a snad i zemřel v r. 1936. (Na Ukrajině prý vyráběl boty, měl 2 děti, Roza nar. 1925 a Nikolaj nar. 1918, Rozumivka?).

Prosím o jakoukoli zprávu o této rodině, budeme vděční za každou vzpomínku!

Děkuji, Alena Hobzová

Vzpomínání...

(Pokračování z čísla 3 Zpravodaje)

Po Šnellerovi se dostal na zubovskou školu učitel Teut, původem Lotyš. V r. 1913 v týdeníku „Ruský Čech“ byl inzerát učitele Josefa Albrechta. Poněvadž Teut Zubovščině nevyhovoval, starosta Kučera se chopil této nabídky a dotyčného napsal. Albrecht se jel podívat, obec se mu zalíbila a od začátku školního roku 1913 začal pracovat. Byl to obětavý učitel, vyhovoval jak rodičům, tak i dětem. Mnoho v obci udělal i po stránce kulturní.

Jsem šťastná, že jsem pana Albrechta mohla poznat osobně, jsem mu vděčná za jeho vyprávění a dopisy, ze kterých jsem se mnoho dozvěděla o své rodné Malé Zubovščině.

Je nutné se také zmínit o tom, že rys povahy zubovščinských lidí byl nekompromisně spravedlivý. Dopustil-li se někdo nějakého špatného činu nebo podvodu, aby někoho ošidil, byl po delší dobu veřejně ignorován a vyhoštěn ze sousedské společnosti. Dle toho ryziho, krásného rysu se vychovávaly děti od útlého mládí v rodinách i ve škole.

Také bych chtěla připomenout, jaký byl styk zubovských se starou vlastí. Na Čechy se nezapomínalo. Na Volyn přijížděli kolportéři s knihami a jinou nabídkou. Především to byly různé kalendáře, knihy pohádkové, zpěvníky starých lidových a národních písní, které se opět hojně vybavovaly v paměti a zpívaly. Z kalendářů to byly Pečirkův kalendář a kalendář Besedy Lidu. V nich byly také nabídky různých hospodářských strojů a zahradnických potřeb (také se objednávala různá semena). Mnoho lidí se zmohlo i na to, že se vypravilo podívat se do Čech, ale jen když měli v pořádku daně. Při různých objednávkách také nebyly jakékoli potíže se zasíláním peněz za hranice. Následkem toho se mezi lidem udržel český jazyk i vlastenecký cit k původní vlasti.

Přelom století zastihuje Zubovščinu ve značném rozkvětu. Stala se bohatou kulturní vesnicí s velmi dobrými výsledky. Rozšířily se plochy

kvalitního žádaného chmelu, vařilo se dobré pivo a tradiční česká jídla. Od té doby se také traduje pohostinnost zubovských Čechů, kterou prosluli v širokém okolí. To vše se týká i obce Malinovy. Do tohoto příznivého života však zasáhla první světová válka se všemi svými důsledky. Ani Zubovščina nebyla v ničem z těchto událostí ušetřena. Nastaly těžké časy. Byli zabaveni koně, vozy a vyhlášena všeobecná mobilizace, která z obce vytrhla 37 mužů. Ženy s dětmi zůstaly bez živitelů a hospodářství. Za nějakou dobu byla druhá mobilizace, ve které brali muže starší, do 42 let. A válečná vichřice řádila dál.

I při vzniku kolchozu v České Zubovščině platí to, co bylo řečeno o českých vesnicích na Volyni všeobecně. Získávání rolníků a zakládání kolchozů nebylo lehké, pro mnohé bylo bolestné. Neradi se loučili s těžce nabytým soukromým vlastnictvím a v podstatě slušné prosperujícími hospodářstvími, i když je dobré výsledky stály mnoho dřiny a odklání. Došlo i k tzv. rozkulačení několika nejmenších statkářů. Postupně většina rolníků pochopila, že nemá jinou možnost a do kolchozu vstoupila. Schopné vedení kolchozu, pracovitost a vynalézavost českých kolchozníků a příznivé půdní a klimatické podmínky přinesly brzy ovoce. Rozšířily se plochy půdy pro rostlinnou výrobu. Pěstuje se zejména žito, pšenice a ječmen, daří se bramborám, zakládají se nové velké chmelnice. Kolchoz na počátku třicátých let obdělává více jak 1000 hektarů půdy. Rozvíjí se i živočišná výroba. Chovají se tažní koně, dojnice a další hovězí a vepřoví dobytek, později ovečky a drůbež (husy a slepice). Intenzivně se staví společné zemědělské objekty jako konírny, kraviny, vepřiny, sklady pro obilí a slámu, pak sušárna na chmel, pěstuje se mnoho lnu a vyrábí se vlákno, za což se dobře platí. Současně byla zbudována nová kovárna, truhlárna, a později i malá elektrárna. Byla postavena i nová škola, kulturní dům, nákupní středisko a další objekty. Nová škola byla na tamní poměry moderní stavba a až do roku 1938 se v ní učilo v českém jazyce. Nejjví se o školu přičinil český učitel Václav Pišl.

Úspěšné výstavbě velmi pomohlo to, že se podařilo dát dohromady družný a obětavý kolektiv, který po počátečních problémech dával všechny síly ve prospěch společné věci. Velmi dobré bylo to, že v čele sjednocujícího úsilí ve všech funkcích byli skutečně nejlepší občané obce jako např. Emil Vrabc, předseda kolchozu, který vedl kolchoz a stmeloval kolektiv. Za jeho vedení dosáhl kolchoz velkého rozkvětu. V této době se stal E. Vrabc ředitelem okresní zemědělské správy. Novým předsedou byl jednohlasně zvolen jeho bratr Jaroslav Vrabc, předtím úspěšný vedoucí živočišné výroby, který v jeho práci velmi dobře pokračoval. Po boku předsedy kolchozu přidruženě pracovali i předseda národního výboru František Novák, první agronom Vladimír Marek, vedoucí rostlinné výroby Josef Pišl a Anton Chudoba, jeho bratranec, dále A. Chudoba vedoucí truhlárny a Václav Haken, vedoucí kovárny. Velkého uznání zasloužil zakladatel kolektivního včelařství a zahradnictví Václav Karásek. A nebyli to jen tyto lidé, kteří stáli v čele kolektivu a skupin. Na rozvoji obce se samozřejmě podílely i další rodiny, které dávaly vše ve prospěch společné věci. Všichni občané žili svorně, jednu myšlenkou, navzájem si pomáhali a vážili si jeden druhého. A proto ani jeden obyvatel naší Zubovščiny nezemřel hladovou smrtí v těžkých rocích hladomoru.

Na prahu roku 1940 se Malá Zubovščina stává moderní vesnicí a její kolchoz Český rolník je jedním z nejlepších v Žitomirské oblasti. Hospodáří na více než 1200 ha zemědělské půdy, vlastní kolem 150 koní, více než 250 dojných krav, přes 300 kusů dalšího mladého hovězího dobytka, mnoho prasat a drůbeže. Hektarově

výnosy se pohybují u pšenice okolo 17 až 19 q, u žita 12 až 15 q, u brambor kolem 250 q. Není to mnoho, ale v té době více než v jiných kolchozech. Zároveň jsou vytvářeny předpoklady pro další rozvoj. Úspěchy přitahují do naší obce další české rodiny z okolí, takže přibývá pracovních sil. V tom čase se k nám stěhují všechny české rodiny ze sousedních vesnic.

Vytvářejí se podmínky pro další růst výnosů. Podél jižního kraje obce, kde se rozkládá rašelinisté, stát vybuduje velký závod na těžbu rašeliny - kombinát s názvem „Torfrozrobka“, který má několik set zaměstnanců. Tohoto místního zdroje začínají ve velkém využívat obyvatelé Zubovštiny. Mnozí tam nacházejí zaměstnání. Rašelinou se topí a hlavně se zakládají velké komposty, které značně přispívají ke zkvalitňování půdy. Tím jsou vytvořeny podmínky pro vyšší hektarové výnosy. K tomu přispívá také fakt, že se začínají pěstovat výnosnější rostliny. Velkou zásluhu na tom má hlavní agronom kolchozu Vladimír Marek, který zařídil jednu z prvních selských laboratoří pro pěstování lepších kulturních plodin.

Velký význam se začíná přisuzovat pěstování technických kultur, zvláště se rozšiřují plochy pro tradiční české rostliny - chmel, cukrovou řepu a také novou a v té době pro nás nezvyklou rostlinu, len. S ním byla moc těžká práce. Největší námaha připadala na ženy. Z chmele a lnu byly vždy velké výtěžky. Češi využívají svou zkušenost s hospodařením a se znalostí agrotechniky, které si zachovali ze své vlasti. Vždy se snaží co nejvíce využít organická hnojiva. Těmi se neplýtvá. Kolchoz se stává částí mezikolchozního podniku na výrobu cihel. Má přidruženou výrobu - mlýn a katr.

Při vytěžení rašeliny vznikají velké vodní plochy, kde se zakládá chov ryb, což je vzácný příspěvek do jídelníčku.

Bohužel není možné vzpomínat vše a na všechny, kteří se zasloužili o rychlý rozvoj české Zubovštiny na Ukrajině a udělali mnoho pro důstojnou reprezentaci českého národa daleko za hranicemi své rodné vlasti. Tento slibný rozvoj však znovu přerušil největší nepřítel budovatelského úsilí - válka.

Nikdy nezapomenou na to tragické překvapení, jaké nám přinesl ten krásný slunný den neděle 22. června 1941. Kolem jedenácté hodiny ráno jsme šly s kamarádkou Marií Baškovou a jejím bratrance Antonínem Chudobou do našeho klubu na zkoušku. Večer jsme měli hrát divadlo „Svatanja (námluvy) na Gončarivci“ ukrajinského dramaturga Kvitky Osnovjanenka.

Měla jsem hrát snoubenku Antona a Marie moji matku. Moc jsme se těšily na ten večer. Lidí bývalo vždy plno. Zatímco jsme čekaly na jiné členy divadelního kroužku, ředitel klubu Vladimír Novák, který byl vášnivě zamilovaný do své kulturní práce a vždy se osvědčil jako výtečný režisér a výtvarník scény, zapnul přijímač. Byl to jeden ze dvou na celou Zubovštinu. Nejdříve zněla nějaká melodie. Zdála se nám trochu podezřelá, ale nikdo z nás si netroufal pomyslet, co bude dál. Přesně ve 12 hodin jsme vyslechli proslov ministra zahraničí V. Molotova k občanům SSSR o tom, že Sovětský svaz je přeapaden hitlerovským Německem bez vypovězení války. Těžko lze vyjádřit, jaký to v každém z nás vyvolalo pocit. Naše zkouška se neuskutečnila a divadlo se večer samozřejmě nehrálo. Hráli jsme ho mnohem později, měli jsme teď zcela jiné role a mnozí mezi námi nebyli. Anton padl na frontě jako hrdina.

Hned jsme se plačky rozešli domů a každému, koho jsme potkali, sdělovali jsme tu tragickou novinu, třebaže jsme tomu v podvědomí nevěřili. K moudré, rozumné stařeence Marii Haknové jsme zašli na dvoreček. Ta nás uklidňovala, ale sama měla oči plné slz. Nakonec řekla:

„Takový nás čekal osud, a teď přišel. Zachraň nás a naše děti, svatý Pane Bože!“ a modlila se. Byli jsme ksmolenci, ale babičce jsme věřili.

Všeobecný smutek umocnil a zhmotnil pohřeb našeho občana Ornsta Václava, na který přišli téměř všichni spoluobčané. U nás se říkalo: „Když se po pohřbu delší dobu lidé nerozcházejí ze hřbitova, bude brzy zase pohřeb.“

Tentokrát se lidé zdrželi u hřbitova dlouho. Někdo plakal, někdo vyslovoval různé předpoklady a předpovědi.

Úřad svolal krátký mítink, kde vystoupil ředitel rajonné zemědělské správy, náš první předseda kolchozu Emil Vrabec. Svoje vystoupení zakončil doslova takto: „Začala velká válka, čekají nás moc špatné časy.“

Poprvé si teď naši občané začali uvědomovat, oč vlastně jde. Zvláště ženy chápalý blíží se hrůzy. Pamatují se na svoji budoucí tchyni Marii Pišlovou. Měla strach o osud svých čtyř synů, které vychovávala sama (Manžel zemřel v r. 1918, když nejmenšímu bylo 7 let). Tři z nich žili v této době mimo Zubovštinu. My, mladí lidé, jsme si byli jisti, že jsme nejsilnější v celém světě a nemohli jsme si ani představit, že tak malé Německo by mohlo zvítězit nad našim obrovským, nepřemožitelným státem.

Patriotický duch žil v každém z nás, neboť tak nás odmalíčka učili ve škole. I když jsme už měli za sebou 9. i 10. třídu střední školy a před sebou velké cíle a plány do budoucna, o politice a mezinárodních vztazích jsme věděli málo. Zprávy jsme se v té době dovídali jen ze sovětského tisku a moc málo z rozhlasu. Odposlouchávání ciziny se přísně trestalo, a proto si to nikdo nedovolil. Ani jsme neměli takové přijímače.

Hned příští den po oznámení začátku války jsme odnášely s Marií do sousední vesnice ukrajinské kroje, které jsme si půjčily na divadlo. Cestou jsme slyšely výbuchy leteckých pum shazovaných nepřátelskými letouny na rajonné středisko v Korostini. Radily jsme se spolu, co bychom mohly udělat, dostanou-li se Němci k nám. Řekla jsem: „Půjdeme do partyzánského oddílu.“ To se samozřejmě nestalo. Často jsme si už ve starším věku o těchto zážitcích s Marií a také se svými dětmi vyprávěly. Marie zemřela v r. 1991, kdy se mnozí spoluobčané připravovali ke stěhování do země svých předků. Jedna z prvních zapsala svoji rodinu, ale osud její plány zmařil.

Občané Malé Zubovštiny byli ve válce s fašismem od prvního dne. Krátce po zahájení války byla vyhlášena mobilizace pro muže od osmnácti do padesáti let, připravovala se evakuace průmyslu a kolchozů z ohrožených oblastí.

Do první etapy evakuace byl zahrnut také náš kolchoz. Nelze vypovědět, co se dělo v obci, když započala příprava evakuace. Široko daleko se z kolchozního dvora rozléhalo bučení krav, říčení koní, křik prasat a drůbeže, po vsi štěkání psů, v rodinách pláč, nářek a strach z budoucnosti. Zem duněla od bombardování nepřátelských letadel. Válka zasáhla hned od začátku každou rodinu. Převážná část mužů odešla na frontu. Někteří členové rodin odcházeli s evakuovaným majetkem kolchozu na východ. Odháněli na Dněpr - dobytek proto muselo jít více lidí, aby ho zaopatřili (dívčata-dojičky, chlupci - pasáci a také starší zkušení občané). Evakuaci řídil ředitel farmy J. Pišl.

Většina mužů, kteří nepodléhali mobilizaci, ženy a větší děti byli nasazeni na urychlené budování blízkého letiště Chodáky.

Anna Pišlová
(Pokračování příště)

Okénko do života českých menšin ve světě RAKOUSKO

Dějiny českého školství ve Vídni sahají až do roku 1872, kdy byl založen Školský spolek Komenský jako nástroj k prosazení vzdělávání v češtině ve městě s tehdy největší koncentrací Čechů ve světě (na druhém místě bylo Chicago, teprve na třetím místě byla Praha). Po desetiletí dobročinných sbírek mezi vídeňskými Čechy byla z jejich prostředků roku 1883 postavena první česká škola ve Vídni.

Slavná éra českého vídeňského školství se datuje od doby po roce 1930, kdy s podporou československé vlády existovalo ve městě 44 českých školských zařízení od mateřských školek po reálné gymnázium a obchodní školu. Poslední školní budovou, kterou Školský spolek Komenský nechal postavit, bylo v r. 1935 reálné gymnázium v 3. okrese na náměstí Sebastianplatz, ve své době jedna z nejmodernějších škol v celé střední Evropě.

Během 2. sv. války byl Školský spolek násilně rozpuštěn a jeho jméno zabaveno. Po válce došlo k velké repatriaci vídeňských Čechů do tehdejší ČSR a české školství ve Vídni se redukovalo na dvě a posléze jednu českou menšinovou školu ve Vídni, která přesídlila do navrácené budovy bývalého reálného gymnázia, kde působí dosud. Majitelem a provozovatelem školy je i nadále Školský spolek Komenský. Škola má statut soukromé školy s právem veřejnosti, tj. vysvědčení jejich absolventů jsou rovnocenná vysvědčením z rakouských státních škol.

Během provozu školy byly díky jednorázovým subvencím prováděny menší opravy a úpravy, na generální opravu rozsáhlého objektu školy po šedesáti letech však chyběly prostředky. Představitelé Školského spolku Komenský se proto v r. 1995 obrátili se žádostí o finanční krytí prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí ČR na vládu ČR. Požadavek činil 6 mil. šilinků (15 milionů Kč). Na české straně byl tento projekt zařazen do programu zahraniční rozvojové pomoci vlády ČR na roky 1997 a 1998 a požadovaná částka byla uvolněna.

Na generální opravu přispěla také rakouská strana, neboť celková částka na kompletní rekonstrukci včetně projektových prací byla cca 23 milionů Kč.

Dohoda mezi Ministerstvem zahraničních věcí ČR a spolkem byla podepsána 6. května 1997, pak následovalo zpracování podrobné projektové dokumentace, výběr stavební firmy a získání povolení ke stavbě. Od září pak probíhaly vlastní stavební práce. Na projektu se podílel mimo českého i rakouský architekt, což velmi usnadnilo získání potřebných povolení.

Vzhledem k rozsahu prací a výši investičních nákladů se výběrového řízení na zhotovitele stavby účastnilo pět firem, tři z České republiky a dvě z Rakouska. Na základě tohoto řízení byla vybrána firma STAPO CZ a. s., která celou rekonstrukci zrealizovala za pomoci několika subdodavatelů.

Při rekonstrukci byla zateplena dvorní fasáda budovy, byla vyměněna okna do tělocvičny, na schodiště a do kulturního sálu, v podkrovní školy byla zbudována nová učebna výtvarných prací, byla vyměněna střešní krytina včetně osazení střešních oken, byly vyměněny všechny klempířské prvky. Vzhledem k umístění školy v centru Vídne byly na celou rekonstrukci použity vysoce kvalitní materiály a interiéry byly provedeny nadstandardně (dřevo, sklo, měď).

Slavnostní ukončení rekonstrukce proběhlo 28. ledna 1998 za přítomnosti velvyslance ČR v Rakousku, zástupců Ministerstva zahraničních věcí ČR, zástupců Stálé komise pro krajany Senátu Parlamentu ČR a představitelů města Vídně.
Ing. Petr Kolínský

POLSKO

Nejdříve trošku historie. V roce 1802, 21. prosince, zakoupilo 17 českých rodin pozemky vesnice Zelov od Jozefa Šwidzinského. Osada se brzy stala prosperujícím městem. Na přelomu 19. a 20. století zde žilo na 5000 Čechů, 2000 Židů, 2000 Němců a 1000 Poláků. Dnes v Zelově žije již 12. generace Čechů, potomků pobělohorských emigrantů. Protože Češi do Polska odešli kvůli víře, je logické, že se jejich centrem stal kostel, jehož stavba byla zahájena v roce 1821 a dokončena v roce 1825.

V roce 1997 byla do plánu rozvojové pomoci začleněna i oprava tohoto kostela včetně vybudování muzea pobělohorské emigrace v jeho podkroví. Na tyto práce byla na základě příslušného usnesení vlády vyčleněna částka 4 400 000 Kč.

Protože o průběhu stavby se nezachovala žádná projektová dokumentace, ukázalo se až při zahájení prací, že objekt je v podstatně horším stavu, než se původně předpokládalo.

Základy byly nedostatečné, chyběl ztužující věnec obvodových zdí a trámová konstrukce ve věži včetně ukotvení zvonů byla ztrouchnivělá. Po těchto zjištěních byl pozměněn harmonogram prací i jejich rozsah. V první řadě bylo nutno vypracovat zaměření kostela a několik posudků odborníků - mykologa, statika, památkářů a hasičů.

Na základě jejich vyjádření byly zahájeny vlastní práce. Bylo provedeno statické zabezpečení objektu, pod všemi stěnami byly nově vybetonovány základy. Byla vyměněna všechna okna a žaluzie ve věži, byly opraveny vstupní dveře do kostela, bylo vyklizeno podkroví a trámy krovu byly natřeny protipožárním nátěrem, do objektu byly zavedeny přípojky inženýrských sítí z blízké fary. Protože se zvětšil a tím i prodražil rozsah prací, nebylo možno ze stávajících peněz dokončit opravu objektu a nebylo vybudováno muzeum. S odvoláním na nastalou situaci byla proto ještě jednou požádána o pomoc vláda ČR a v roce 1998 byla v plánu rozvojové pomoci vyčleněna částka 1 500 000 Kč na dokončení původně uvažovaných prací.

Pro muzeum bylo nutno zpevnit strop kostela osazením velkých ocelových nosníků. Byla provedena izolace a sádrokartonový podhled s příznáním konstrukce krovu. Dále bylo vybudováno dlouhé schodiště a opravena konstrukce upevnění zvonů. Práce byly zakončeny v roce 1999, kdy byla z plánu rozvojové pomoci čerpána ještě částka 500 000 Kč, za kterou bylo vybudováno sociální zařízení a dokončeny venkovní úpravy.

Velkorysý příspěvek vlády České republiky v celkové výši 6,4 milionů Kč umožnil potomkům české pobělohorské protestantské emigrace, sdruženým v zelovském sboru, rekonstrukci kostela a zřízení muzea. Polská strana přispěla částkou půl miliónu Kč.

V březnu roku 1998 navštívil Zelov, krajany i nově vznikající muzeum v objektu kostela tehdejší prezident České republiky

Václav Havel. Převzal záštitu nad muzeem v Zelově - Dokumentačním střediskem historie českých bratří.
Petr Kolínský

NAŠI JUBILANTI ...

Region Domažlice

Krajané, kteří se dožívají ve II. čtvrtletí významných životních výročí:

20. 3. Zvonař Vladimír _ 68 let, Zábrodí, Mašovice. 29. 3. Malá Marie _ 69 let, Dolinka, Horšovský Týn. 5. 4. Hubatová Marie _ 70 let, Ivančice, Horšovský Týn. 11. 4. Kralíčková Alexandra _ 95 let, Rubany, Most, Mutěšín. 24. 4. Zajícová Marie _ 86 let, Terešov, Doubrava. 27. 4. Kovařová Anežka _ 78 let, Kopče, Třemošná u Plzně. 27. 4. Lochmanová Tamara _ 68 let, Dolinka, Plzeň. 5. 5. Hříšná Zdeňka _ 79 let, Horodiště, Horoušany. 5. 5. Hlaváč Josef _ 80 let, Sofieška, Otov. 24. 5. Brázda Václav _ 73 let, Kupičov, Domažličky. 28. 5. Eberlová Jiřina _ 73 let, Dolinka, Horšovský Týn. 3. 6. Pěnkavová Božena _ 77 let, Miluš u Lucka, Vysoká Libiň. 12. 6. Ing. Lokvenc Slavomír _ 65 let, Ivančice, Polžice. 19. 6. Kernerová Helena _ 83 let, Hlinsk, Mašovice. 29. 6. Burdová Ludmila _ 68 let, Kopče, Velký Malakov. 29. 6. Jedlička Alexandr _ 81 let, Hlinsk, Mirkovice.

Všem jubilantům pevně zdraví, štěstí, spokojenost a životní pohodu za region přejí

Vladimír Ledvína a Nad'a Pytelková

Region Nymburk

Dne 28. 6. se dožívá pan Vladimír Poláček z Malinovy, bytem Kopidlno, 80 let. Pan Poláček byl příslušníkem dělostřeleckého pluku čs. armádního sboru pod vedením generála Ludvíka Svobody, zúčastnil se bojů o Duklu, obdržel četná vojenská vyznamenání. Přejeme do dalších let pevně zdraví, dobrou pohodu, radost a osobní spokojenost.

Za výbor regionu A. Mazníková

Region Praha

Naše dlouholetá členka paní Emilie Vránová nar. v Novokrajevě na Volyni, nyní bydlící v Černošicích, se dožívá dne 1. května t. r. krásných 83 let života. Jménem jejich blízkých, přátel a krajanů regionu Praha přejeme naší oslavenkyni hodně pevného zdraví, krásné slunečné dny do jejího dalšího života a vše jen a jen dobré.

Za region Praha I. Malínská

Region Tachov

Ve II. čtvrtletí 2005 se dožívají významného životního jubilea tito naši krajané a členové našeho regionu:

Černá Ludmila, 6. 6. _ 75 let a Vojta Vladimír, 14. 6. _ 83 let.

Přejeme hodně zdraví a ještě mnoho sil do dalších let.

Za region Tachov Alžběta Michlová

Region Frýdlant

Seznam jubilantů, kteří se dožívají svých významných výročí ve 2. pololetí 2005:

60 let, 2. 10. Veselý Vladimír z Jičína, nyní Mimoň.

65 let, 1. 9. Holeček Viktor z Volkova, nyní Liberec.

71 let, 1. 12. Tylichtr František z Novosilek, nyní Raspenava.

76 let, 2. 10. Milická Ludmila z Volkova, nyní Liberec.

77 let, 22. 11. Štorek Josef z Volkova, nyní Chotyně

78 let, 5. 12. Jedlanová Marie z Volkova, nyní Habartice

79 let, 4. 7. Lindrová Drahomíra z Vraňan, nyní Teplice v Č.

80 let, 20. 9. Lindr Josef z Podvysoké, nyní Teplice v Č.

80 let, 11. 12. Rychtr Jiří z Děčina, nyní Liberec

81 let, 7. 9. Zajícová Anna ze Zaháje, nyní Liberec.

83 let 26. 9. Záhřbová Marie z Volkova, nyní Prachatice.

85 let 6. 11. Švorcová Emilie z Novosilek, byt. Nové město p. S.

86 let 19. 8. Kalíková Evženie z Mirohošti, nyní Liberec., nyní Liberec

89 let, 15. 12. Růžička Vladimír z Volkova, nyní Habartice.

94 let: 1. 11 Tylichtr Marie z Novosilek, nyní Raspenava

Do dalších let především hodně zdraví a životní pohody přeje za region Frýdlant v Č.

Ludmila Milická

Všem jubilantům blahopřeje i redakce

Zpravodaje

NAŠE ŘADY OPUSTILI ...

Region Domažlice

Oznamuji celé krajské veřejnosti, že naše řady opustily

Olga Ledvinová ze Srb, ve věku nedožitých 89 let. Zemřela 20. 2. 2005 a Věra Kabrtová z Meclova, ve věku nedožitých 83 let, zemřela 1. 4. 2005, obě rodačky z Dolinky.

Zemřelým lehké odpočinutí a pozůstalým upřímnou soustrast projevuje za region

Jiřina Eberlová

Region Krkonoše

Dne 11. 2. 2005 zemřel ve věku nedožitých 84 let pan Vladimír Glajch z Dolinky na Volyni, nyní bytem Trutnov.

Oznámení podává manželka

Region Moravský Krumlov

Dne 22. března 2005 zemřela ve věku 83 let naše členka paní Ludmila Poláková roz. Cymbálová z Nivy Hübinské, bytem Loděnice.

Rodimě upřímnou soustrast projevuje za region

Mgr. St. Kounková

DARY došlé na konto Sdružení-Duben 2005

Ludmila Kadlecová 200 Kč.

Region Litoměřice: Jiří Buchtín, Ústí n. Labem 150 Kč.

Region Šumperk : Antonie Doležalová, Pardubice 250 Kč, Marie Dvořáková, Velké Losiny 100 Kč. Josef Kechrt, Nový Malín 50 Kč, Marie Reová, Nový Malín 100 Kč, Josef Šavel, Víkřovice 200 Kč, Ljdie Vařeková, Šumperk 250 Kč a Jiřina Žáková, Velké Losiny 100 Kč.

Region Praha: Ludmila Klejšmířová, Jaroměř 50 Kč

Všem dárčům ze srdce děkujeme!

Moravskoslezský region:

Hoták Antonín, Krnov 50 Kč, Kubínová Emilie Krnov 50 Kč, Loukota Jaroslav, Horní Benešov 50 Kč, Kratochvíl Vladimír, Studénka 150 Kč, Vaněčková Marie, Stachovice 100 Kč

Dary pro Moravskoslezský region:

Vacek Vladimír, Fulnek 560 Kč, Dušek Vladimír, Vlčkovice 50 Kč a Seitlová Marie, Nový Jičín 200 Kč. *Za region Seitlová Marie*

Důležité upozornění! Jelikož se množí dotazy dárců na název a číslo konta Sdružení, rozhodli jsme se, že tento údaj budeme uvádět v každém čísle Zpravodaje.

Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha. **Číslo konta:** 000000-1937591369/0800, Čs spořitelna a.s. - Rytfřská 29, Praha 1. **Dary můžete posílat i na adresu hospodářky Sdružení: Marie Nečasová, Svidnická 509, 181 00 Praha 8, tel.: 233 550 070.** Prosíme čtenáře, aby nás neupomínali o zveřejnění darů-dary můžeme uveřejnit teprve po obdržení účetního dokladu!! **Krajané! Neposílejte v žádném případě peněžní dary na adresu redaktorky! Díky za pochopení.** Záležitosti týkající se evidence členů - změny adres, přihlášky nových členů - ukončení členství a veškeré dotazy toho se týkající zasílejte na adresu: **Antonie Kramná, ul. Černého 513/5, 182 00 Praha 8,**

Tiráž: Zpravodaj vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřeby svých členů. Za obsahovou náplň odpovídají jejich autoři. Vychází jako občasník. Šéfredaktor: Věra Latzelová. Příspěvky nejsou honorovány, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte do 3. každého měsíce na adresu: Věra Latzelová, Slapská 1910/6, 100 00 Praha 10. Podávání novinových zásilek povoleno Česká pošta, s.p. odštěpným závodem Praha č.j.nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995. Toto číslo vyšlo: 20.05. 2005